

**Recenzja pracy doktorskiej mgr. Mateusza Lewek
pt. „Troska o dziedzictwo narodowe i wychowanie patriotyczno-obronne na
przykładzie działalności Stowarzyszenia NASZ BEZPIECZNY POWIAT
KĘPIŃSKI”.**

1. Podstawa formalna recenzji

Recenzja opracowana na podstawie Uchwały nr 71/NOB/2023 Rady Naukowej Dyscypliny Nauki o bezpieczeństwie Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego z dnia 15.12.2023 roku.

Przyjęta do recenzji praca doktorska Pana magistra Mateusza Lewek pt. *Troska o dziedzictwo narodowe i wychowanie patriotyczno - obronne na przykładzie działalności Stowarzyszenia NASZ BEZPIECZNY POWIAT KĘPIŃSKI*, napisana została pod kierunkiem dr. hab. Ireneusza Dziubka, prof. Uniwersytetu Kaliskiego oraz promotora pomocniczego Pani dr Bogumiły Pawlaczyk. Recenzowana rozprawa ma charakter teoretyczno - empiryczny. Doktorant podjął się opracowania tematu, który do tej pory nie stanowił przedmiotu badań naukowych. Recenzowana dysertacja stanowi zatem pierwszą próbę zbadania, zdefiniowania i naukowego przeanalizowania znaczenia działalności stowarzyszenia lokalnego z uwypukleniem wychowania patriotyczno - obronnego w wymiarze regionalnym, a także znaczenia - ważności społeczności miejscowej powiatu kępińskiego we wskazanym obszarze. Autor rozprawy w umiejętny sposób eksponuje troskę o dziedzictwo narodowe jako wartość ponadczasową.

2. Oświadczenie

Recenzent oświadcza, że nie posiada żadnych interesów w odniesieniu do recenzowanej pracy doktorskiej, a tematyka tego projektu mieści się w głównym nurcie jego zainteresowań dydaktycznych i naukowo - badawczych.

3. Ogólna charakterystyka rozprawy

Rozprawa doktorska Pana mgr. Mateusza Lewek prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną - użytkową kandydata w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie. Decyzja o podjęciu badań oraz ich planowanie oparte zostało na osobistych zainteresowaniach autora dotyczących przedmiotu badań. Biorąc pod uwagę jego doświadczenia, zarówno praktyczne, jak i naukowe, wskazać należy na dwojakiemu rodzaju korzyści, jakie wnosi ze sobą recenzowana rozprawa. Problematyka rozprawy mieści się w wielkim obszarze działalności naukowej i państwowej jakim jest wychowanie patriotyczno - obronne oraz znaczeniu aktywizacji społeczności lokalnej w *Stowarzyszeniu Nasz Bezpieczny Powiat Kępiński*.

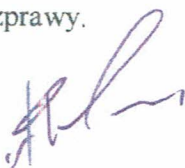
Oceniając przedłożoną pracę doktorską, która liczy 274 strony pod uwagę brano następujące kryteria: oryginalność i nowatorski charakter badań, trafność wyboru problemu badawczego, metodologię badań, dobór wykorzystanych technik, jak również poprawność interpretacji uzyskanych wyników oraz dyskusji skorelowanej z aktualnym stanem wiedzy. Istotny, aczkolwiek dodatkowy aspekt oceny stanowiły osiągnięcia (osobiste zaangażowanie) Autora w przedmiotowej sprawie jako oficera Policji z wieloletnim stażem, funkcjonariusza pełniącego służbę w Komendzie Powiatowej Policji (KPP) w Kępnie.

Stowarzyszenie Nasz Bezpieczny Powiat Kępiński jako organizacja pozarządowa, której celem statutowym jest realizacja zadań na rzecz bezpieczeństwa w różnych wymiarach życia publicznego jest nierozdzielnie związane z wieloletnią działalnością KPP w Kępnie w zakresie promowania szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego, tworzenia właściwych wzorców obywatelskich czy też upowszechniania lokalnej pamięci historycznej.

4. Merytoryczna, szczegółowa ocena dysertacji

Autor rozprawy z obszaru wychowania patriotyczno - obronnego podjął problematykę działalności stowarzyszenia z ekspozycją i analizą rozwiązań mikrosystemowych w zakresie omawianej domeny działalności. Jest to - niby znany zakres, nic bardziej błędnego, to sfera działalności ciągle ewaluująca, (w sumie) najmniej znana, najbardziej trudna a zarazem decydująca o jakości o powszechności obronnej o przygotowaniu społeczności lokalnych do sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu. Stąd tak ważne jest m.in. kształtowanie, aktywizacja kapitału społecznego.

Zgodnie z regułą „jedynym źródłem mądrości jest doświadczenie”, biegłość i wyobrażenie edukacyjne oparte na doświadczeniu - to są szczególnie wartościowe składowe. Wskazują także potrzebę ciągłego monitorowania - zmian treści, czego podjął się Autor rozprawy.

Stąd też dysertacja Pana mgr. M. Lewek, zagospodarowuje lukę w wiedzy, wskazuje zapotrzebowanie na praktyczność, porusza bardzo istotną problematykę i przede wszystkim jest to analiza, którą należy traktować jako proces ciągły (bieżący) czego autor ma świadomość.

Dysertacja składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia oraz bibliografii. Każdy rozdział zawiera skondensowane wnioski zawarte w podsumowaniu.

Wstęp zawiera wprowadzenie w problematykę pracy, w którym Doktorant właściwie łączy i uzasadnia związek potrzeby podjęcia badań.

Rozdział pierwszy - Założenia metodologiczne rozprawy, prezentuje podłoże metodologiczne pracy z odniesieniem do ogólnej wiedzy w materii szeroko pojmowanej metodologii. Przy jego pisaniu wykorzystane zostały zasady wypracowane przez metodologię nauk społecznych, co już pokazuje interdyscyplinarność ujęcia badanej problematyki. Doktorant wykazał dobrą znajomość literatury metodologicznej oraz dużą precyzję w używanej terminologii. Tym samym dowiódł dobre opanowanie podstawowego warsztatu badawczego.

Rozdział drugi - Czynniki narodotwórcze i walory tożsamości narodowej, (teoretyczny) można potraktować jako wprowadzający w problematykę. Jest to rozdział interesujący i w moim przekonaniu bardzo istotny, ze względu chociażby na zawarte w nim dociekania, które zostały odpowiednio wsparte treściami, będącymi wynikiem stosowanych analiz socjo-społecznych z podłożem historycznym. Konkludując recenzję rozdziału drugiego, stanowi ważną część rozprawy, uznać go należy jako wartościowy i mogący wzbudzić szeroki dyskurs w przedmiotowym obszarze.

W kolejnym trzecim rozdziale - Aktywizacja kapitału społecznego w zmiennym środowisku bezpieczeństwa - największą wartością tego rozdziału jest prezentacja wyników badań, doktorant eksponuje zależności w modelowaniu społeczeństwa obywatelskiego, pojawiających się wyzwaniach, ukazuje potrzebę udoskonalania edukacji obronnej.

Rozdział czwarty - Kształtowanie elit narodowych i rola społeczności lokalnej, to syntetyczny materiał ukazujący istotę oraz współzależności pomiędzy ochroną dziedzictwa narodowego jako rolę samorządu terytorialnego. Wskazano poglądowo, misję i zadania (działania) Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Rozdział piąty - Kępińska działalność stowarzyszeniowa i postulatyczna aktywizacja. Z punktu widzenia tematyki rozprawy doktorskiej to rozdział kluczowy. Zaprezentowano specyfikę badanego środowiska w koniunkturze społecznej. Dokonano ekspozycji - w kontekście założeń i użyteczności znaczeniowej. Powyższe stymuluje modelowanie zmian w aktywności społecznej, wraz z weryfikacją przyjętych hipotez. Stało się to następnie podstawą do sondażowej oceny prezentowanej aktywności organizacyjnej.

Zakończenie posiada klasyczną konstrukcję, spełniającą wymogi pisarstwa naukowego. Podsumowano przedmiot badań, zawierając finalne resume, o stopniu realizacji celów rozprawy. Wartość dodaną stanowią osobiste przemyślenia Autora.

Podsumowującą część rozważań recenzowanej pracy doktorskiej zamyka wykaz literatury przedmiotu.

Warto również nadmienić, że w pracy zawierają się schematy, wykresy, grafy i zdjęcia, które stanowią doskonałe uzupełnienie słowa pisanego. Właściwie oddają prowadzone analizy i formułowane wnioski.

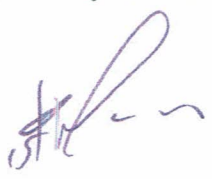
Główny problem badawczy sformułowano w postaci pytania: Jakie zmiany modyfikująco - doskonalące należy wywołać w działalności *Stowarzyszenia NASZ BEZPIECZNY POWIAT KĘPIŃSKI* dla zwiększenia jego skuteczności w prowadzonej aktywności na rzecz kształtowania społecznego potencjału obronnego, poczucia tożsamości narodowej oraz promowania postaw patriotycznych?

Problem główny został doprecyzowany poprzez wyartykułowanie wielu problemów szczegółowych, za istotny uznano: Jakie usprawnienia, inicjatywy i działania byłyby stowarzyszeniowo skuteczne w kształtowaniu koniecznych postaw patriotycznych, obronnych i obywatelskich na rzecz społeczności powiatu kępińskiego?

Penetrację omawianych treści dokonano na bieżąco, modelując (weryfikując) przyjęte hipotezy, jako naukowe przypuszczenia co do zaistnienia niebadanych problemów, zarazem wskazując o tym, iż opisywane - rekomendowane działania są ważne, warte naukowego rozpoznania i podjęcia działań.

5. Postępowanie badawcze - metodologia badań własnych

Mgr Mateusz Lewek, w recenzowanej pracy doktorskiej, w sposób interdyscyplinarny łączy aspekty teoretyczne i empiryczne realizacji zadań spoza celów wychowania patriotyczno - obronnego, co wymaga rozeznania, w co najmniej kilku dziedzinach socjologii, że wymieni się tu tylko socjologię problemów społecznych, polityki społecznej, socjologii wychowania, etc. Należy odnotować innowacyjny i znaczący wysiłek intelektualny Autora i jego zaangażowanie w realizację procesu badawczego. Tytuł rozprawy jest sformułowany jednoznacznie, a jej treść jest wysoce zgodna z zapowiadany w tytule obszarem poszukiwań badawczych. Konstrukcja opisu to poznawcza, obiektywna treść o wartościach dziedzictwa narodowego, znaczeniu wychowania patriotyczno - obronnego, czy też funkcjonowaniu stowarzyszeń na rzecz bezpieczeństwa personalnego człowieka.

Bardzo istotny wyrażony w dysertacji jest wątek, ogólnie pojmowanego bezpieczeństwa jako wartości nadrzędnej. Ponadto kontekst edukacyjny społeczeństwa, który powinien objąć wszystkie warstwy społeczne. Jest to tym bardziej ważne, gdyż wciąż poziom zaangażowania obywatelskiego w Polsce jest niezadowalający. Z zawartych intencji myślowych Autora na podkreślenie zasługuje czynnik powszechności i jakości w działaniu. Wyeksponowano, także ważność wyzwań przyszłości i wspierania zrównoważonego rozwoju w kształtowaniu wspólnotowości obywatelskiej.

W okresie wielkich reform w edukacji, kształceniu - zmianie wzorców (pod koniec XX wieku) oraz katastrofalnego stanu w zasadzie upadku edukacji obronnej wiedza i naukowo uzasadnione koncepcje kształcenia proobronnego, edukacji narodowej są szczególnie pożądane i konieczne.

Dlatego zamysł Autora - zbadanie i opisanie znaczenia wpływu obiektywnego czynnika, jakim jest działalność lokalnej organizacji, na subiektywne odczuwanie bezpieczeństwa przez mieszkańców powiatu kępińskiego, uznać należy jako bardzo istotne. Podjęte badania dotyczyły identyfikacji kluczowych determinantów poczucia bezpieczeństwa wspólnoty kępińskiej w korelacji z aktywnością społeczną podmiotu spoza administracji publicznej, nienastawionego na osiągnięcie zysków w wymiarze finansowym. W aspekcie praktycznym idea dysertacji bez wątpienia jest wypracowanie paradygmatu działań tego rodzaju organu społecznego w obszarze kształtowania bezpieczeństwa na poziomie lokalnym - tytułowo wyróżnionego - powiatu kępińskiego. Powyższe Autor dokonał w formie klasycznej ekspozycji wyników badań, których fundamentem stała się prezentacja socjologicznej specyfiki i złożoności badanego mikrośrodowiska - lokalność, jako tożsamość z miejscem.

Autor podkreśla, że znaczącą rolę w procesie kształcenia świadomości obywatelskiej lokalnych społeczności, odgrywają funkcjonujące na danym terenie, w danym środowisku organizacje społeczne.

Zawarta diagnoza dotyczy społeczeństwa (grupy społecznej) postrzeganej jako kapitał w zakresie kształtowania jego tożsamości i roli, jaką w nim odgrywają czynniki narodotwórcze. Szczególnie w aspekcie przesłanek, modeli do wdrażania zaproponowanych w niej rozwiązań pozwalających na podniesienie świadomości obywatelskiej i zdolności obronnych wspólnoty powiatu kępińskiego. Jako wynik diagnozowania uznać można paradygmat przyczynowo - skutkowy w wymiarze prakseologiczno - aksjologicznym, nie tylko poprzez pryzmat działalności *Stowarzyszenia NASZ BEZPIECZNY POWIAT KĘPIŃSKI*, ale także poprzez inne organizacje społeczne.

Powyższe pozwala na stwierdzenie, że na bezpieczeństwo Polski - tak w wymiarze narodowym jak i międzynarodowym - kluczowy wpływ mają procesy wynikające z rozwoju, cechującego się złożonością i nieprzewidywalnością, globalnego środowiska bezpieczeństwa, którego fundamentem są społeczności lokalne, ich właściwa aktywizacja i utożsamianie się „małą” Ojczyzną. Społeczność tego regionu cechuje się znaczącym poczuciem świadomości narodowej. Jednakże w odniesieniu do młodego pokolenia – nieodzowne jest prowadzenie działań nakierowanych na wsparcie procesu współpracy całej społeczności - identyfikacji zbiorowej (narodowej). Badania wykazały, że taką rolę mogłoby podjąć *Stowarzyszenie NASZ BEZPIECZNY POWIAT KĘPIŃSKI*.

6. Konkluzja

W rozważaniach nad bezpieczeństwem Polski coraz bardziej uwidacznia się potrzeba dokonania analizy aktualnego stanu edukacji obronnej, a także sformułowania propozycji zmian i usprawnień. Wieloletnie doświadczenia wykazały, iż najbardziej racjonalnym, efektywnym i najtańszym sposobem powszechnego przygotowania obronnego społeczeństwa jest edukacja obronna całej populacji młodzieży, ale i pewna sektorowość dla „wybranych” realizujących się np. w organizacjach, stowarzyszeniach.

Dysertacja mgr. Mateusza Lewek to koncepcyjne studium łączące w sobie wiedzę historyczną połączoną ze współczesną analizą i tezami dotyczącymi wychowania patriotyczno - obronnego w wyniku czego z tradycji można wydobyć wątki i wartości uniwersalne, wzbogacające naszą wiedzę.

Kompozycja tekstu jest zwięzła i komunikatywna. Bardzo dobra krytyczna analiza literatury, podjęcie i rozwiązanie ważnych dla teorii i praktyki problemów badawczych, wiarygodne wyniki, wraz z interpretacją. Logiczne wnioskowanie.

Stwierdzam, iż to samodzielne i oryginalne rozwiązanie założonego tematu badawczego, ma zarówno walory poznawcze jak i przydatność praktyczną. Oceniając rezultaty badawcze ujęte w pracy uważam, że Doktorant wykazał się wymaganymi na tym poziomie umiejętnościami prowadzenia badań naukowych.

Praca doktorska pod względem edytorskim nie budzi zastrzeżeń, napisana jest poprawnym językiem naukowym i bogato obudowana przypisami w zdecydowanej większości w sposób zgodny z przyjętą praktyką w piśmiennictwie polskim.

Autor nie ustrzegł się drobnych niedociągnięć, tak o charakterze technicznym, redakcyjnym i edytorskim - kwestia kilku literówek i drobnych pomyłek, niemających znaczenia w ogólnej ocenie pracy nieobniżających wartości merytorycznej i oceny. Brak logiki

w konstrukcji odsyłaczy (skrót wydawnictwa raz jest podawany, innym razem nie; raz wielka litera skrótu innym razem mała).

Należy zwrócić uwagę na brak racjonalizmu w przypisach, przywołując tę samą pozycję literaturową - stosuje się zapis tamże. Ponadto drobne błędy interpunkcyjne.

Nie mniej, mimo wskazanych uchybień, pewnych uproszczeń, niekiedy błędów recenzowany materiał stanowi istotny wkład w dyscyplinę nauk o bezpieczeństwie. Spełnia ona wszystkie wymogi stawiane rozprawom doktorskim w naukach społecznych.

Praca nie pozostawia żadnych wątpliwości, co do kompetencji Autora w przedmiocie badań. Magister Mateusz Lewek pokusił się o analityczne i krytyczne uogólnienie swoich doświadczeń badawczych i zbudowanie, w oparciu o wyniki badań, propozycji do dalszych eksploracji empirycznych oraz dyrektyw do działań praktycznych.

W rezultacie przedstawionych ocen stwierdzam, że rozprawa spełnia warunki przewidziane przez Ustawę z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, wymagania artykułu 192 ust. 2, wobec tego całość rozprawy **oceniam pozytywnie** i wnioskuję o dopuszczenie Pana mgr. Mateusza Lewek do dalszych etapów przewodu doktorskiego - publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Podczas obrony rozprawy doktorskiej proszę doktoranta o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania ogólne:

1. Proszę wskazać negatywne czynniki mogące wynikać z działalności stowarzyszeń proobronnych, omówić skutki takiej działalności oraz system naprawczy.
2. Jak w systemie edukacji obronnej młodzieży ująć potrzebę „wyłowienia” kandydatów i ich przygotowania psycho - fizycznego w celu pełnienia funkcji przywódczych w tym dowódczych, np. w stowarzyszeniach użyteczności publicznej - obronnej w wymiarze lokalnym, w dalszej perspektywie jako kandydatów do służb mundurowych.

W przypadku pozytywnego zakończenia przewodu doktorskiego postuluję też o wyróżnienie pracy.

